

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Inhoudsopgave	1
Oproep. Wie kent deze kinderen?	1
Afscheidsuitje met redactielid Bea Stal-Gnodde	2
Lente in Drenthe	4
Evacuees in 1945 in Peize	5
Een zondag in Peize, deel 2; vervolgverhaal uit 1865	9
Korenmolen – De Paiser Meul	11
Streektaolstried 31 maart 2023	15
Terug in de tijd met oude kaarten	16
Ooggetuigen Tweede Wereldoorlog - 80 jaar bevrijding	17

OPROEP

Wie kent deze kinderen? Vermoedelijk familie Kregel of Geersing.
 Reacties graag naar tiedschrifthvpp@outlook.com

AFSCHEIDSUITJE met REDAKTIELID BEA STAL-GNODDE

Jacob Bezema

Ons redactielid Bea Stal uit Bunne heeft door fysieke klachten moeten besluiten te stoppen met het redactiewerk en het opmaken van het verenigingsblad Tiedschrift. Ze kreeg steeds meer hinder om het werk achter de computer te doen.

Vanaf Tiedschrift nummer 15 (2001) heeft zij in de redactie gezeten bij onze vereniging.

Bea bij poppenhuis ingebouwd in kabinet

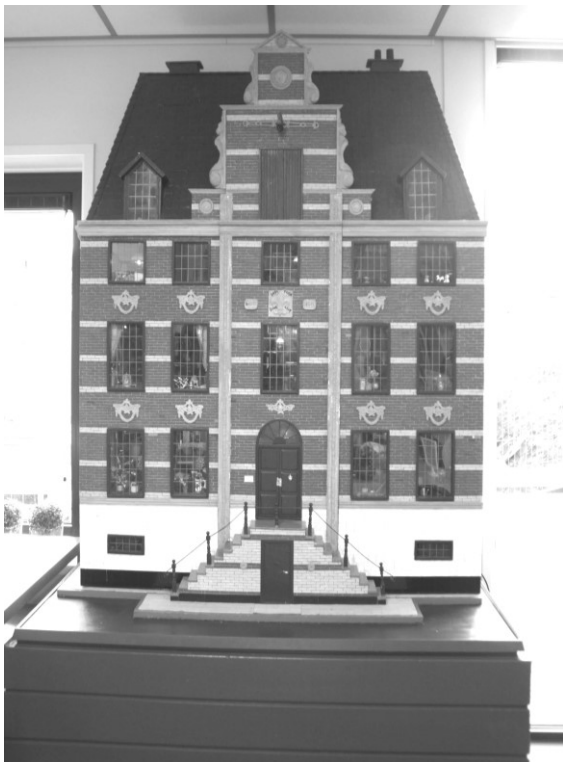
AFSCHEIDSUITJE

Op donderdagmiddag 8 december 2022, hebben wij (de andere redactieleden) Bea thuis opgehaald voor een afscheidsuitje. Vanaf haar huis reden we in westelijke richting via Lieveren naar Roden, waar de auto werd geparkeerd op de Brink. Vanaf daar gingen we lopend naar:

MUSEUM KINDERWERELD Brink 31 te Roden.

Het leek ons leuk om met haar een bezoek te brengen aan dit museum met historisch speelgoed en nog heel veel meer .....

Bea heeft een namelijk een aantal hobby's en één daarvan is het maken en inrichten van poppenhuizen (op schaal). In de vaste collectie van Museum Kinderwereld staan ook een paar mooie oude poppenhuizen, maar nu is er ook een tijdelijke tentoonstelling van wel 80 poppenhuizen in het museum en daarom was dit zo leuk, om hier als verrassing met Bea naar toe te gaan.

Groot Herenhuis, poppenhuis

Hele grote, hele oude en heel veel soorten en maten poppenhuizen konden we bekijken. De poppenhuizen waren allemaal mooi ingericht in verschillende stijlen. We kregen bij aanvang een zaklantaarn mee om goed in de poppenhuizen te kunnen kijken.

We hebben halverwege even koffie/thee gedronken en aan het eind hebben we nog iets gedronken en Bea een cadeaubon overhandigd. De afgebeelde foto's zijn gemaakt tijdens het bezoek in Museum Kinderwereld.

Eetkamer in het

Wij bedanken hierbij Bea nogmaals voor haar jarenlange inzet voor ons verenigingsblad Tiedschrift.

Keuken in het Kabinet

Redactieleden Tiedschrift en Bestuur Historische Vereniging PEZIE-PEIZE.

Foto's: Jacob Bezema

LENTE IN DRENTHE

Het snaaiklokkie staait as een koningin
tussen de crocus en de narsis in,
en laot heur voorjaarsklokkie luiden
veuraal die naaie veur jaor's bruiden .

As onze tuun zo zichtbaor ontwaakt
wat mai iedere lente toch weer raakt,
dan ben ik dankbaor voor het geven
dat ik getuuge ben van dat naaie leven.

Ook de vogels zitten nait stil
ze doun allen met aan deze mode gril,
de Merel had zien nest gereed
en toen de zun nog wat deed.

Was het vogel-geluk gauw gezegd
en de aagies al spoedig legd,
helaos aonze kaoter beklom de boom
haolde daor zien onverdainde loon.

En smulde met heurbaore pret
van een dagverse Merel ommelet,
terwail de regen nu met bakken plenst
heb ik de kaoter de hemel in verwenst.

Waar ze hem dan zeker zullen leren
dat je een aandermans ommelet nooit mag begeren,
in de tuun in een dukelvlucht
waar de Merel droevig zien hartje lucht.

Ontmoet ze weer een ander Merel hart
en zo begonnen ze weer een naaie start,
een kringloop schoon en machtig
wat is de natuur hard maar prachtig....

Barbera Wekema Hut
(1945 - 2023)

EVACUEES IN 1945 IN PEIZE

Door Lammert Garlich

Op 15 februari 1945 's avonds komt het Duitse bevel: Velden en ook andere omliggende dorpen, moeten evacueren. Daarna kwamen de evacuees uit Limburg en ook uit omgeving Arnhem en het

Gedenksteen

westen van Nederland naar Peize en andere dorpen in onze omgeving. De Duitse bezetter had bevolen dat deze mensen weg moesten vanwege de gevaarlijke situatie aan de frontlinie. De gevechten vonden het meeste plaats langs de rivieren de Maas de Rijn en de dreigende invasie aan de Noordzeekust. In Peize waren meest mensen uit Velden aan de Maas, ondergebracht. Een “gedenksteen” als geschenk, was ingemetseld in het oude Gemeentehuis en nu in de kerktoeren. Er kwamen in die periode ongeveer 350 personen, uit vooral Limburg naar Peize, waarvan ongeveer 135 schoolgaande kinderen.

Wij, Arend Luinge en ik, Lammert Garlich hebben diverse interviews gemaakt in 2013 met een groot aantal mensen die hier nog van wisten. Ook zijn

Henk en Betsie Doedens naar Limburg geweest om een gesprek op te nemen en Anneke Ensing en Dina Holt en Henk Slagter hebben daar een videogesprek opgenomen.

Bij **Lammie Winsingh** is **Nellie Smit** uit Velden op bezoek en zij vertellen hoe de reis van Nellie toen is gegaan, de situatie in Velden en omgeving was zeer moeilijk, aan de ene kant van de Maas lagen de Duitsers en aan de andere kant de geallieerden. Ze vertrokken in januari 1945 eerst naar Venlo en daarna naar Straelen. Vanuit Straelen vertrokken ze met een groot aantal evacuees in de trein, maar ze wisten niet waarnaar toe. De reis ging via Duitsland naar Zwolle en daarna naar Groningen waar ze gingen lopen naar het Harmonie gebouw of naar de Korenbeurs waar ze werden opgevangen door mensen van het Rode Kruis. De treinreis duurde 2 dagen en nachten. Nellie verteld dat ze met paard en wagen naar Peize werden gebracht. Ze was eerst bij de fam. Bakker (Achterstewold) ondergebracht maar later bij de fam. Winsingh, hier had ze het goed naar haar zin. Ze sliep in de bedkoets (bedstee) zegt Nellie. Bij de evacuees waren ook een pastoor en een aantal nonnen, zij sliepen in de Peizer pastorie en bij bakker Idema op De Pol, er werden aparte kerkdiensten voor de katholieken gehouden in de Peizer kerk.

Hillie Terpstra-Hagenauw heeft bezoek van **Corrie Stocks**, zij is geboren in Maasniel aan de Maas en verteld over haar reis en verblijf bij de fam. Hagenauw aan de Oude Velddijk. Corrie verteld dat ze naar de Centrumschool in Peize ging en dat er “ongelovigen” en Katholieken gemengd in een klas zaten, dit was een heel verschil met Limburg zegt ze. Ze heeft het in Peize zeer naar haar zin gehad.

Annie Kaspers is op bezoek bij **Tietje Mensinga-Geersing** en verteld over haar ervaringen. Zij kwam uit Noordwijk in Zuid-Holland waar de kust bewaakt werd en er veel mensen geëvacueerd

Kruidenierswinkel van Gerrit Geersing

werden, dit was al in januari 1943. Zij reisden van Noordwijk via Leiden naar Groningen, hier werden ze opgevangen in het stationsgebouw en gingen daarna met de trein naar Peize. In Peize werden ze met paard en wagen naar **Albert Harms**, de vrijgezelle buurman van **Gerrit Geersing** gebracht. Geersing had een kruidenierswinkel op De Pol en Annie kwam regelmatig in de winkel, zo kwam de kennis met Tietje tot stand, Tietje stond in de winkel met haar moeder en ook wel met haar zussen. Ook kreeg ze in Peize nog andere

vriendinnen en ze weet nog dat er mensen in plaggenhutten woonden. Annie verteld dat Harms samen met hen 's-avonds koffie dronk en zij dan de krant moest voorlezen, Harms kon zelf niet lezen. Ook zegt ze dat er contacten met jongens waren, maar er was geen verkering. Ook ging ze 's-avonds vaak naar de fam. Geersing en dan hielp ze mee distributiebonnen plakken. Tegenover Geersing was een tankval zeggen Annie en Tietje.

Bij de familie **Douwes** aan de Horst werden 3 personen onder gebracht (70, 75 en 80 jaar) dochter **Alie Hoving-Douwes** verteld hierover. Het waren een broer en zus en een buurvrouw ze kwamen uit Velden in Limburg. Bij de eerste ontmoeting dacht Alie "wat een dikke mensen", maar het bleek dat deze mensen diverse kledingstukken over elkaar hadden aan getrokken. Ze konden vaak heel weinig meenemen en het was ook tegen de kou. Alie weet nog dat er veel kinderen met luizen waren, ook op de scholen hadden ze er last van. Alie weet dat er evacuees uit West-Nederland kwamen, hier waren veel NSB kinderen bij zegt ze.

Thijs Kusters weet nog dat er Duitse soldaten waren ondergebracht bij hun burens, Jan Eilders. Deze soldaten moesten de paarden, die gevorderd waren, verzorgen. En Thijs mocht helpen met voeren.

Bij **Mans (Hermannes) Ensing** van café Ensing, waren 2 meisjes van 17 jaar (**Ans en Door**) in huis geplaatst, hun ouders waren bij Derk en Tinie Ensing aan het Noordsepad. Mans zegt dat zijn broer, Hendrik scharrelde met een meisje dat bij Doedens onderdak was. Het café van Ensing was toen nog achter de kerk, waar nu Kooijman woont. Mans zegt dat er toen ook een paar kunstenaars als evacuee hier waren, **Piet Snel** en **Ad Pieters**. In het café was er af en toen ook wel een soldatenfeestje en toen een Duitse soldaat het wachtwoord niet wist is er een handgranaat gegooid maar dat liep goed af zegt hij. In een ander verhaal, verteld door Jannie Hut, wordt verteld dat het verkeerd was gegaan.

Jannie Robbe-Hut verteld over dat bij haar ouders Duitse soldaten waren ingekwartierd, zij woonden toen Kerkstraat 8, tegenover de oude Centrumschool. Haar ouders hadden daar een kruidenierswinkel. Deze Duitse soldaten waren **Wouter** van 19 en **Siegfried** van 22 jaar, met Wouter kon ze goed opschieten, maar met Siegfried niet, hij was een echte Nazi. Als Siegfried weg

was luisterde Jannie samen met Wouter naar de radio die hij mee had genomen. Jannie verteld ook over het incident met de handgranaat in café Ensing, volgens haar is hierbij een Duitser omgekomen. Wie weet de waarheid? Andere soldaten kwamen ook in de winkel, om wat te kopen

Kruidenierswinkel Kerkstraat 8

maar ook omdat er 2 oudere zussen (Tinie en Geertje) in de winkel stonden.

Er was een evacuee bij hun in huis, **Cecilia Jongbloed**, uit Amsterdam. Er is nog lang na de oorlog contact gehouden met Wouter en later nog met zijn kinderen. En met Cecilia is nog steeds contact zegt Jannie. Ook zijn er kinderen van evacuees in Peize geboren.

Arend Luinge is met **Henk en Betsie Doedens** en **Marleen**, naar Limburg afgereisd om **Anneke in 't Zand** te interviewen, hierbij zijn ook aangeschoven, **Gerda Duif en Joep Lommen**, zij komen allen uit Velden en hebben ook in Peize een bepaalde tijd als evacuee doorgebracht. Zij reisden ook van Velden naar Straelen en door

Duitsland via Zwolle naar Groningen. Anneke zegt dat de bevrijding zo dicht bij was, aan de andere kant van de Maas was al bevrijd gebied. Gerda zegt dat er in Velden toen veel angst was. Joep en zijn ouders waren bij J. Ebbinge aan de Oude Velddijk ondergebracht. Anneke zegt dat ze het in Peize heel goed hebben gehad. Gerda verteld over het verschil in geloof, hun was verteld dat de ongelovigen in Peize “geen goede mensen waren”, “hoe konden ze dit zeggen” zegt ze verontwaardigd. Joep en Gerda vertellen over de luizen en hoe die bestreden moesten worden, met speciale zeep en luizenpoeder. Er waren nog geen douches. Anneke en Gerda zeggen dat ze door die periode een heel andere kijk op de wereld en het leven hebben gekregen, zeker ook over het geloof. De contacten met Peize zijn nog goed, Joep gaat nog wel eens naar de Rodermarkt en hij is bij de reünie van de centrumschool geweest.

In Velden zijn Arend, Henk enz. ook bij **Truus en Tonia Peters** op bezoek geweest, hun huis in Velden werd in beslag genomen door de Duitsers en gingen zij naar Peize. Tonia zegt dat ze geen idee hadden waar ze naar toe gingen, eerst lopen naar Straelen en toen met de trein. In Groningen werden ze, net als veel anderen, naar de Harmonie gebracht en later naar Peize. Tonia kwam bij Doedens en Truus bij Bertus Schuring. Bij Doedens kwam een vriend van de zoon, Arend Doedens, op bezoek, dit was Herman Depping. Herman had een oogje op Tonia, zij was 16 jaar en Herman wat jaren ouder. Het is niets geworden, Tonia katholiek en Herman niet, het strandde op het geloof zegt ze. Tonia zegt dat ze het heel fijn hebben gehad bij Doedens, eten en verzorging was prima.

Bij **Trientje Buring-Idema** kwamen 2 nonnen bij hun in huis, haar vader was bakker en de bakkerij stond op de hoek Zuurseweg-De Pol. Trientje weet nog dat de kapelaan bij Hägele was ondergebracht (Hoofdstraat, Manufacturen) deze evacuees kwamen uit Tegelen. Naast de evacuees werden ook 6 Duitse soldaten bij hun ondergebracht, een soldaat was bakker en hielp bij Idema bij het bakken.(als hij tijd had). Veel overlast hebben ze niet gehad zegt Trientje, alleen was het toilet vaak bezet.

Verder zijn Arend en ik op bezoek bij **Geert en Dien Ensing** in Groningen geweest. Geert woonde toen bij zijn ouders in Peize, Roderweg hoek Oude Velddijk waar zijn vader schoenmaker was. Zij kregen een **jongen uit Rotterdam** als evacuee in huis. Zijn naam is hem ontschoten, de Rotterdammers kwamen vanwege de hongerwinter, en ze hadden een vrouw, **Bertha Jansen**, uit Velden in huis.

Geert verteld over de oorlogsperiode, dat **Reinder Gelmers** toen NSB burgemeester was en over caféhouder Klaas Stel. Veel later Boonstra. Geert weet ook nog dat er bij Bertus Schuring een mooie meid uit Limburg was waar Herman Depping verliefd op was. Verder weet Geert nog dat er in de Peizer molen, Russische krijgsgevangenen zaten, zij moesten helpen een telefoonleiding van Peize naar Groningen aan te leggen.

Oebele en Rieka v.d. Wijk-Arends vertellen ook over de evacuees, Oebele heeft nog gezien dat de mensen met paard en wagen over de Peizermade naar Peize gingen, onderweg werd een meisje (**Grietje Duif**) bij kwekerij Arends uit gezet. Bij Rieka thuis werden 2 jongens en 2 meisjes uit Lommen ondergebracht, hun ouders waren bij Ebbinge (Oude Velddijk) Er is nog steeds contact met de Limburgers zegt Rieka. Ze zijn ook wel naar het Carnaval in Velden geweest.

Jenny Rossing-Nolde woonde toen aan de Hooghaar en hadden geen evacuees, maar bij haar oom en tante Zuideveld wel, dit waren **Alie en Wemie Pompstra** uit Amsterdam, zij hebben altijd contact gehouden zegt Jenny. Bij haar oom en tante (fam. **Nolde** Hoppekampweg) was **Dick v.d. Velde** en bij **Heins** een evacuee uit Rotterdam.

Bij **Luink Bathoorn** thuis aan de Lieverseweg waren geen evacuees maar wel bij de burens, **Rieks Dekker**. Bij hun thuis waren wel gevorderde paarden op stal die door Duitse soldaten werden verzorgd. De soldaten zaten in de school.

De evacuees bij hun burens hadden allen de naam **Jansen**, dit was allemaal familie zegt Luink. Ook was daar een doofstomme man bij, dit bleek later een gedeserteerde Duitse soldaat te zijn, hij kwam zo de oorlog door.

Ook bij **Hennie Dekker** thuis waren 2 kinderen Jansen uit Velden en hij weet ook nog dat er een z.g. doofstomme man bij was en dat er Russische krijgsgevangenen in de molen zaten. Ook kan hij zich Piet Snel herinneren, de kunstschilder die ook accu's kon repareren.

Ate en Jansje Schierbeek-Luinge vertellen ook over de evacuees. Bij Jansje thuis aan de Grote Velddijk waren 2 jongens uit Limburg ondergebracht. En bij Ate kwamen 2 meisjes, niet te vertrouwen zegt hij, ze stalen als raven en zaten onder de luizen. Ate weet nog dat de trein op de Peizermade werd beschoten en dat deze explodeerde.

Herma Hageman-Bondell uit Rotterdam heeft ons in een brief het een en ander over haar bevindingen als evacuee verteld. Het was in die tijd heel erg slecht in Rotterdam en omgeving, ze weet nog dat ze bloembollen aten, die smaakten zoet verteld ze. Haar broer Joop was bij Stroetinga aan de Lieverseweg onder dak, kon hij meehelpen op de boerderij. Toen bombardementen Groningen onveilig maakten heeft Stroetinga Herma uit Groningen opgehaald, zij was daar bij een tante. Stroetinga pakte haar achter op de fiets en zo naar Peize. Zij heeft bij Stroetinga een reuze tijd gehad, zij heeft nog lang contact met een dochter (Grietje) gehad, en ook met Geesje.

Grietje Talens woonde met haar ouders in de kruidenierswinkel aan de Peizerpol en daar naast, bij haar oom en tante waren 2 meisjes uit Amsterdam, dat waren **Willie en Gerda Lustig**. Op de Horst waren ook evacuees, en bij Roelof Hofman in de Riet was **Loesje v.d. Kamp**, zij schreef een versje in het Poëziealbum van Grietje.

Op Kiekeveer was **Nellie Toet** uit Den Haag ondergebracht, zij kwam later nog vaak in Peize.

Anneke Ensing en Dina Holt hebben in Velden een video opgenomen met **Bep en Elly Walter**, zij vertellen ook over de reis, lopen van Velden naar Straelen en verder met de trein. Ze werden opgevangen in het Groninger Harmoniegebouw. Het gezin met 8 kinderen werd ondergebracht bij J. Staal-Ensing aan de Groningerweg en een deel bij de fam. G. Stroetinga aan de Groningerweg, daarnaast woonde de fam. Iwema. Bij Staal waren de kinderen Elly en Hermannus, met Elly hebben ze nog contact. Eén van de dames zegt, "we begonnen al Dreents te proaten" Terug naar Velden ging met militaire voertuigen, in Velden lag alles plat. Ze hebben een prima tijd in Peize gehad.

Met vreugde geven wij kennis van de geboorte van ons Dochtertje, dat bij het H. Doopsel den naam ontving van **MARIA**. Peize, 9 April 1945.
P. J. in 't Zandt
M. A. in 't Zandt-Helders en kinderen
Evacuatie-adres: Peize B 289, v.h. Velden (Limb.) Rijksweg C 106

In Peize zijn enkele kinderen van evacuees geboren. De Limburgse evacuees zijn na de oorlog weer naar Limburg vertrokken, wat ze daar aantreffen was een grote puinhoop, er was heel veel kapot geschoten, de kerk was zwaar getroffen en de mensen die waren achtergebleven waren ontredderd. De wederopbouw werd goed aangepakt. Zie boek Velden 1940-45.

Naast de evacuees uit Limburg en het Westen van Nederland, kwamen er in april en mei 1945, diverse gezinnen uit vnl. West Nederland naar het Noorden.

Dit waren 15 NSB gezinnen met 23 kinderen, zij waren gevlucht voor de naderende bevrijding. Zij kwamen uit Amsterdam, Rotterdam, IJmuiden enz. Deze mensen zijn opgepakt geweest en berecht.

Lammert Garlich

Foto's van Historische Vereniging, Dina Holt en Jacob Bezema.

EEN ZONDAG IN PEIZE

Deel 2

Uit de Provinciale Drentsche en Asser Courant van 27-7-1865

Er is in Bunne nog iets overgebleven van die vroegere heerlijkheid. Evenals men het afstammelingen uit een oud geslacht, hoewel thans in ander stand en werkkring geplaatst, veelal kan aanzien, dat hen nog iets onderscheidt van de groote menigte, zoo zijn er ook thans onaanzienlijke, vergeten plaatsen in ons Land, waar zij niet zichtbaar, toch iets in de lucht is gebleven, 't welk ons influistert: 't was hier eenmaal anders, grootscher!'

Met genoegen zagen wij, te Bunne aangekomen, in een der tuinen, drie kolossale palm-piramides, uit den ouden tijd der rechte tuinlijnen en geschoren heggen en beuken-priëlen, en er zal nog wel meer zijn, dat uit vroegere eeuwen spreekt, maar wij hadden niets meer dan den tijd, om enkele aanzienlijke boerenwoningen te bespieden, en op te merken dat er heerlijk groenland ligt om dit merkwaardig oord.

Nauwelijks op Peizer territoir gekomen, vestigde de bode mijne aandacht op een huis, dat door zijn bouwde al dadelijk iets officieels verkondigde. Hij verduidelijkte zijne vingerwijzing, door er bij te voegen: 't Peizer werkhuis mijnheer, werk zooveel gij kunt en gij zult genoeg eten' - is het denkbeeld dat de Drentsche armhuizen deed ontstaan, en die daarin meer eet dan hij verdient, heeft de weldadigheid tot verzorgster. Dat de Peizers, die dat werkhuis bewonen, werken, bewees de grond in den omtrek. Zij hadden de heide ontgonnen en koornhalmen en tuinvruchten stonden op de plaats, waar vroeger het schaap een armelijk spruitje afknabbelde.

Langs heerlijk bouw- en weideland, omzoomd met boomgewas, naderden wij, over een wel wat te gullen zandweg, Peize, althans volgens de verzekering van mijn Cicerone, want hoe ijverig wij den omtrek ook bespiedden, ten einde in het ons geheel onbekende dorp een blik te werpen, die moeite was vergeefs. Naar mate wij digter bij kwamen, verwickelde zich het toegangsnet om het dorp en voerde de bode met mij den cursus uit, den recruten opgelegd als inleiding tot de hoogere krijgskunst. 't Was onophoudelijk: wend links en wend regts, vonder over en hegje langs, en terwijl wij ons een oogenblik verplaatst meenden in het van ouds bekende Doolhof te Amsterdam, behalve dat het hier oneindig frisscher, natuurlijker en grootscher was, profeteerde het jolige torentje van Peize van de gelegenheid, die eene opening in het gebladerte aanbood, om eens te zien, wie daar toch zoo vroeg reeds en zoo vlug van tred, met den bode het dorp binnenstapte. De toren vermoedde toen nog niet, dat die vreemdeling zich zoo haastte, om aan hem en aan zijne gemalin het eerst van allen zijn compliment te maken. Vijf minuten later stond ik in de kerk van Peize, en.....

(Vervolg in een volgend nummer van Tiedschrift.)

PEIZE KORENMOLEN – DE PAISER MEUL Molenpad 1

Aankoop en restauratie

De HOPBEL zaterdag 25 maart 1967 no. 6

Raadsvergadering

De raad van Peize kwam op 7 maart in voltallige zitting bijeen. Nadat de notulen van de vorige vergadering zonder hoofdelijke stemming waren goedgekeurd, maakte Lunsche de opmerking, dat het bestuur van de zuivelfabriek niet ondoordacht gehandeld had, door de korenmolen ten verkoop aan te bieden. Hij vond dit in 't belang der gemeente en had gedacht, dat hier wel iemand in zou trappen. Dit zou de gemeente geld besparen.

De voorzitter merkte op, dat B. en W. er juist bang voor waren dat er iemand "in zou trappen". Dan was de kans groot, dat deze molen juist voor het dorp verloren zou gaan.

De heer Brink meende, dat de mogelijkheid tot overeenstemming bestond.

De HOPBEL zaterdag 25 november 1967 no. 24

UIT DE RAADSVERGADERING van donderdag 9 november

Aankoop korenmolen

Hoog boven de huizen van het dorp en op verre afstand zichtbaar, staat de korenmolen. De molen staat hier negenenzestig jaar en heeft dus letterlijk al heel wat stormen meegemaakt. Maar voor een jaar of tien terug leek het er op, dat deze baken in het dorp er spoedig niet meer zou zijn.

Molen voor de restauratie

Het ambt van korenmulder behoort vrijwel tot het verleden. Een mulder kan niet meer van de wind bestaan. De enkele korenmolens die nog in bedrijf zijn, putten hun kracht niet meer uit de wind, maar zijn reeds lang gemotoriseerd of geëlektrificeerd. Onze molen heeft zich niet bij de moderne tijd aangepast, maar is jaren terug gedegradeerd tot opslagplaats van koren, meel, enz. en is in eigendom van de zuivelfabriek.

Tien jaar terug wilde het bestuur van deze fabriek het bovenstuk slopen, maar mede door ingrijpen van het gemeentebestuur kon de hoognodige reparatie gebeuren.

Ondertussen blijken de onderhoudskosten zo hoog, dat het bestuur der zuivelfabriek besloot een koper voor de molen te vinden.

Deze is nu gevonden. omdat de raad besloot hiervoor f 6000,-- op tafel te leggen.

Wel kwam de vraag naar voren, wat de restauratie en het onderhoud moeten kosten, maar hiervoor is nog geen berekening gemaakt. Wij zijn met de raadsleden verheugd, dat de molen bewaard zal blijven. Hopelijk keuren Gedeputeerde Staten van Drenthe dit raadsbesluit spoedig goed.

Raadsvergadering van 2 september

Bij het volgende punt “restauratie van de windkorenmolens”, wilde de heer Meijer graag weten, of er ook al een bestemming voor deze molen is. De voorzitter antwoordde, dat er zich wel enige gegadigden hadden gemeld, maar dat dezen allen aan hetzelfde euvel leden, nl. geldgebrek. Het voorstel dat nu aan de orde is, is alleen bedoeld om de molen in stand te houden. Daarna zal er naar een bestemming moeten worden gezocht. Het college houdt zich graag aanbevolen voor suggesties. Een begroting van de restauratie wijst een bedrag aan van f 57.926,59. Rijk en provincie nemen resp. 40% en 15% voor hun rekening, zodat de gemeente 40% van dit bedrag zal moeten betalen, nl. f 27.000,--. Zonder hoofdelijk stemming werd dit krediet beschikbaar gesteld.

De HOPBEL zaterdag 8 april 1972 no. 7

Restauratie molen

Men is reeds maanden bezig met de restauratie van de korenmolens. Het is 'n lange weg geweest, voor men eindelijk met deze werkzaamheden kon beginnen. Langzaam maar zeker wordt het verrotte en versleten binnenwerk vernieuwd, waarna spoedig dit restauratiewerk ook aan de buitenkant zichtbaar wordt.

De HOPBEL van 15 september 1973

Daar bij die molen....

In de vergadering van de gemeenteraad stond de restauratie van de Peizer molen op de agenda:

De windmolen in ons dorp wordt gerestaureerd. Dat is trouwens duidelijk te zien, getuige de werkzaamheden. De raad heeft in het verleden reeds een krediet beschikbaar gesteld van f60.000,-, maar dit bedrag blijkt niet toereikend, bij lange na niet zelfs. De totale kosten worden nu begroot op f155.000,-, zodat een aanvulling nodig is van f95.000,-. De raad ging hiermee uiteindelijk wel accoord, maar voor het zover was, was er wel het een en ander gezegd. De fractie van de P.v.d.A. maakte het B en W niet moeilijk, maar de andere fracties stelden zich scherp op tegen het college, met als uitschieter een hooglopend meningsverschil tussen voorzitter Nienhuis en het raadslid Luinge.

De bezwaren, namens de fracties naar voren gebracht door Luinge, de Grijs en Folkers richten zich vooral tegen het feit, dat de raad naar hun mening voor schut gezet werd. Het beschikbaar gestelde krediet is al overschreden en de raad staat voor een voldongen feit.

De voorzitter betoogde, dat de raad er mee op de hoogte was, dat er een tekort was, en dat men nu pas met een aanvraag kwam, omdat het juiste bedrag nu bekend is.

Molen tijdens de restauratie

Luinge vond het onjuist dat de monumentencommissie niet ingeschakeld was. Spreker had zich uitvoerig gedocumenteerd, waarmee hij zich het ongenoegen van de voorzitter op de hals haalde.

Molen restauratie kap voor rietbedekking

Luinge putte uit een rapport van de Planologische Dienst te Groningen. Hieruit bleek, dat er bij de restauratie technische onvolkomenheden zouden voorkomen, o.a. onbetrouwbare roeden. De technische adviseur, die de gemeente heeft ingeschakeld, is volgens Luinge niet geheel voor zijn taak berekend.

De voorzitter verweet Luinge, dat hij zich onbehoorlijk had gedragen bij het inwinnen van inlichtingen en weigerde in te gaan op de opmerkingen van Luinge.

Folkers en de Grijs willen een onderzoek ingesteld hebben naar eventuele gebreken, zoals door Luinge gesignaleerd.

De bestemming, die de molen zou moeten krijgen, vormde nog een punt van bespreking. Naar ieders mening moet het een passende en waardige bestemming zijn. Wat dit inhoudt, kwam er niet uit.

De HOPBEL van 30 juni 1973

Restauratie Korenmolen

Lange tijd wordt er al gewerkt aan de restauratie van de korenmolen. Het is een langdurig en omvangrijk werk, waarvan de duur en de kosten nog niet te overzien zijn. Er wordt echter constant aan door gewerkt. De restaurateurs moeten de definitieve kosten bepalen. Van deze kosten worden 90% door het rijk betaald, aldus de burgemeester in de laatste raadsvergadering.

De HOPBEL van 29 december 1973

De molen gaat weer malen

De gerestaureerde korenmolen te Peize wordt weer in ere hersteld. Lange tijd is de bevolking van Peize in het onzekere gebleven wat er met de molen zou gebeuren, wanneer de restauratie voltooid was. Zou het dienen als verenigingsgebouw of zou het als museum of expositiegebouw worden ingericht? Men praatte reeds over een bar of iets dergelijks. Waar is, dat er wel gegadigden waren om de molen te huren voor één of ander doel. Verzoeken daartoe bereikten zo af en toe het gemeentebestuur. Ook hier had men geen vaststaande plannen. Wel was men van mening, dat de ruimte, welke de molen bevat, niet voor alle doeleinden geschikt was. Eén en ander zou ook weer met grote kosten gepaard gaan. Daarbij kwam nog het mogelijke brandgevaar. Al deze argumenten hebben een rol gespeeld bij een te vroeg te nemen besluit.

Nu het restauratiewerk klaar is en het werk opgeleverd, bleek er plotseling een gegadigde te zijn, die de molen weer in zijn oude functie wil herstellen. Nu ja, plotseling is het ook weer niet. Bakker Koning liep reeds lang met het plan in zijn hoofd om de molen weer te laten malen. Zelf een enthousiast toeschouwer bij de restauratie – de molen staat achter zijn zaak – begon hij de mogelijkheden en de moeilijkheden van eigen meel malen eens te onderzoeken. De mogelijkheden bleken aanwezig en de moeilijkheden denkt hij te kunnen overwinnen. Een verzoek deze molen te kunnen huren werd bij de raad ingediend. Van Monumentenzorg en het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk werd een instemmend geluid ontvangen. De monumentencommissie kwam met het voorstel om de molen tevens als les-object ter beschikking te stellen van het gilde van vrijwillige molenaars. Tevens blijft de mogelijkheid tot bezichtiging over. De heer Koning aanvaardt deze voorwaarden. De raad van Peize betuigde graag haar instemming met het voorstel, zodat de heer Koning vanaf 1 januari 1974 huurder is van de korenmolen te Peize. Deze overeenkomst is voorlopig één jaar van kracht. Dit wordt beschouwd als een proefjaar, terwijl partijen een opzegtermijn van twee maanden zullen aanhouden. De huurprijs is fl 500,-- per jaar.

Molen gerestaureerd in 1973 kap met riet en wieken met hekwerk en donkere zeilen

De HOPBEL van 29 december 1973

Naamgeving molen

Nu de restauratie van de molen zo goed als voltooid is en de molen wellicht opnieuw in gebruik genomen zal worden, zou het gemeentebestuur gaarne een passende naam aan de molen willen geven. Suggesties voor een passende naam kunnen ten gemeentehuize worden ingeleverd

De HOPBEL zaterdag 23 maart 1974 no. 6

Naamgeving Peizer Molen

In de Hopbel van 29 december 1973 werden de inwoners van Peize opgeroepen namen voor de molen in te dienen.

De commissie monumenten, milieu en natuurbescherming vond geen der namen volledig passen. bovendien vond de commissie het helemaal niet nodig dat de molen van een naam werd voorzien, aangezien volgens haar iedereen wel weet waar “de meul” staat.

Het gemeentebestuur heeft gemeend 't advies van de commissie over te moeten nemen.

De Windkorenmolens

Voor de restauratie van de korenmolens moet nog een aanvullend krediet beschikbaar worden gesteld van f 7.622,06.

Dit vindt zijn oorzaak in de enorme kostenstijgingen op de post salarissen. Tevens zijn er extra kosten gemaakt.

Als de heer Mensies vraagt of deze kosten niet voorzien waren, deelt wethouder Luinge mede, dat dezen zijn ontstaan omdat men indertijd niet had gedacht, dat de molen echt als korenmolen gebruikt zou worden. ondertussen heeft de heer Koning verzocht, hem de molen onder dezelfde voorwaarden weer te verhuren. Het eerste proefjaar is ten einde en de heer Koning is bereid nogmaals vijf jaren achtereen f 1500,-- huur te betalen. Wanneer de heer Mensies heeft gevraagd of deze huurprijs niet te hoog ligt, wordt op verzoek van de heer Aalders de huurder het recht gegeven om in bijzondere omstandigheden de huur tussentijds te beëindigen.

De molen na de restauratie

STREEKTAOLSTRIED 31 MAART 2023

Het team van de Historische Vereniging PEZIE-PEIZE is 2^e geworden in de Streektamolstried. Het team L en L werd eerste en de 3e plaats werd ingenomen door de Langelier Blauwen.

TERUG IN DE TIJD MET OUDE KAARTEN

In de lezing “Terug in de tijd met oude kaarten” verzorgd door onze voorzitter Jacob Bezema op 23 februari 2023, maakte hij gebruik van de websites TOPOTIJDREIS en HISGIS. Hieronder de gegevens van deze websites.

TOPOTIJDREIS en HISGIS

Topotijdreis > <https://www.topotijdreis.nl>

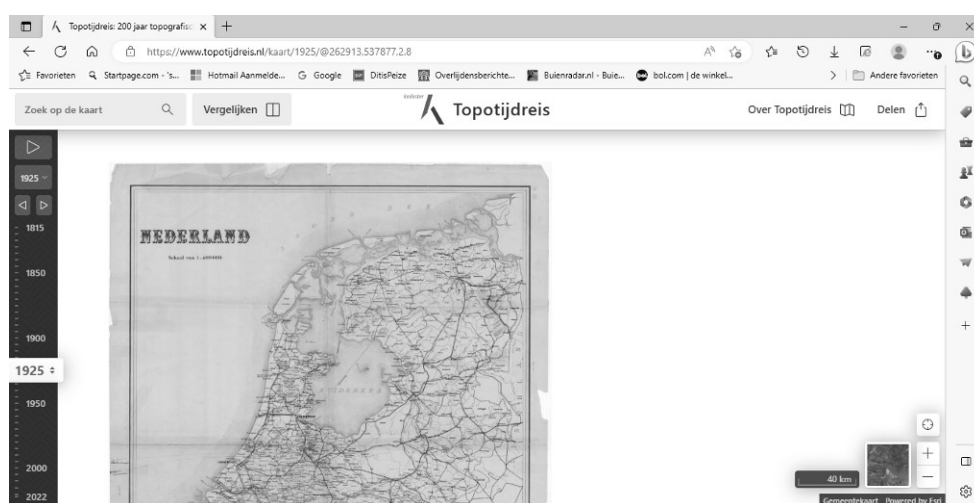
Topotijdreis: 200 jaar Topografische kaarten

Linksboven “Zoek op de kaart”, hier een plaatsnaam invullen en klikken op zoeken (loepje)

Tijdbalk 1815 t/m 2022 **groter + of kleiner -**

“Vergelijken” aanklikken > voor het zien van twee kaarten om te vergelijken ook met tijdbalken.

Luchtfoto's van 2006 t/m 2022 klik op plaatje luchtfoto's (rechts onderaan)

HisGis > <https://www.hisgis.nl>

O.a. KADASTRALE ATLAS 1832; met veel gegevens per perceel

Klik op de **Provincie Drenthe** in de afbeelding van Nederland

Klik op **Gebruik** onder de mogelijkheden genoemd onder Drenthe

OOGGETUIGEN TWEEDE WERELDOORLOG - 80 JAAR BEVRIJDING

Van een verslaggever van het Dagblad van het Noorden, Stef Bekhuis, kregen wij onderstaande vraag.

“Goedemiddag,

Over twee jaar is het 80 jaar geleden dat Nederland is bevrijd. Dagblad van het Noorden wil die gelegenheid aangrijpen om een mooie interviewreeks te maken met ooggetuigen van de oorlog. Daarom vragen wij uw hulp:

We zijn op zoek naar bijzondere verhalen uit Drenthe uit eerste hand, bijvoorbeeld van mensen die nog lid zijn geweest van het verzet, die moesten onderduiken of die zich juist aansloten bij NSB of Landstand. Ook zoeken we mensen die op persoonlijk vlak iets aangrijpends meemaakten gedurende de oorlogstijd en daarover kunnen vertellen.

U kent de verhalen en de mensen in de regio. Zijn er personen die wij beslist niet mogen overslaan voor deze reeks? Of verhalen waarvan u zelf vindt dat ze een breder podium verdienen?

Wij zijn blij met alle tips en suggesties! We lezen alles zorgvuldig. Mochten we naar aanleiding van tips in contact willen komen, hoort u zeker van ons. We zien het namelijk als onze laatste kans om de verhalen van de generatie die de oorlog heel bewust heeft meegemaakt te delen en beginnen er, vanwege de hoge leeftijd van de doelgroep, nu al mee.

Alvast hartelijk dank voor het meedenken!

Met vriendelijke groet,

Stef Bekhuis

Stef.Bekhuis@dvhn.nl

Verslaggever | Dagblad van het Noorden”

DAGBLAD VAN
HET
NOORDEN